

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت بحران
با رویکرد پدافند غیر عامل

نویسنده: فتح الهی

کتابخانه ملی
National Library and Archives of Iran

سرشناسه	فتح اله عارف، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	بریت : کتاب ریکرد پدافند غیرعامل / تألیف عارف فتح الهی ؛ ویراستار میترا مناجی امیررود.
مشخصات نشر	نوشهر اسنگ، ۹۵ .
مشخصات ظاهری	۱۱۴ ص. : مصوره، جدول، بود. ۵/۲۱×۵/۱۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۸-۳۹-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	مدیریت بحران
موضوع	Crisis management
موضوع	دفاع غیرنظامی -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع	Civil defense -- Safety measures
موضوع	دفاع غیرنظامی -- ایران
موضوع	Civil defense -- Iran
شناسه افزوده	مناجی امیررود، میترا، ۱۳۴۹ -، ویراستار
شناسه افزوده	Mataji Amirroud, Mitra
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ م ۴۴۹ / ۲ HD
رده بندی دیویی	۴۰۵۶/۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی	۴۵۷۵۶۵۳

کتابخانه ملی ایران

«کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.»

مدیریت بحران در رویکرد پدافند غیر عامل	نام کتاب
عارف فتح الهی	نویسنده
سپه راحیل موسوی	صفحه آرا
صدور مدار کار	طراح جلد
ناسنگ	ناشر
اول ۹۶	نوبت چاپ
۵۰۰	شمارگان
۶۰۰۰ تومان	قیمت

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۸-۳۹-۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۸-۳۹-۸

دفتر انتشارات: نوشهر، خ شهید عمادالدین کریمی، خ گلزار، خ شاهد پلاک ۲۷

مشاوره جهت نشر: ۰۹۱۱-۳۹۵۴۶۱۵

تماس با انتشارات: ۰۱۱-۵۲۱۴۴۳۶۲

پست الکترونیکی: nashr.nasang@hotmail.com

پیشگفتار

« هنر امروز، هنر مقاومت است نه هنر تسلیم و سازش »

فرمانده معظم کل قوا

بررسی های بعمل آمده از زندگی انسان نشان میدهد که در قرون اولیه زندگی بشر که از یک حالت ساده زیسته برخوردار بوده و از معیارهای کوچک بودن، قانع بودن و... در اکثر جامع انسانی نشان از رنگ و بوی یکنواختی سبک زندگی را داشت، کمتر رنگ و بوی تحولات بحران زا بوده اند. به مرور زمان با افزایش خواسته ها، پیشرفت در حوزه های گوناگون و تأثیرات ناشی از تکنولوژی، زندگی انسان را وارد مقوله جدیدی ساخت که منجر به بروز تغییراتی در رویه زندگی و ایجاد جوامع بزرگتر در قالب روستا، شهر و در نتیجه کشور گردید. به عبارتی بروز تحولات و تغییرات باعث ظهور خواسته های جدیدتری

گردید که در ابتدا رویکرد های حاصل از آن، بیشتر زمینه های اقتصادی و ایجاد زندگی راحت تر را به همراه داشت. اما در مدت زمان کوتاهی، تفکر دستیابی به سرزمین های بیشتر و حس زیاده خواهی، رویکرد های تازه تری را به منصه ظهور گذاشت که زمینه ساز تحولات جدیدی شد که نه تنها محیط بیرونی جوامع را تحت تأثیر قرار داد بلکه محیط داخلی جوامع را نیز دستخوش تهدیدات گوناگونی نمود. از جمله این تهدیدات که آثار مخرب تری نسبت به سایر تهدیدات به همراه داشته، جنگ بوده است.

در عصر حاضر نیز حرص و طمع و زیاده خواهی بعضی از سرمداران کشور های استکباری به موازات چشم طمع به حقوق و منافع دیگران را در سر می پروراند. در جبهه های گشتا سایر کشور های جهان برای در امان ماندن و حفظ منافع خود از هیچ تلاشی در عرصه کسب دانش جا نمانند. سوابق تاریخی جنگ های صورت گرفته در این عصر، نشانگر آن است که راهبرد بکار گیری از فن و تکنیک با افزودن عوامل در سر لوحه طرح های دفاعی بیشتر کشورهای جهان قرار دارند.

کشور عزیزمان از دیر باز به دلایلی همچون موقعیت بسیار با اهمیت استراتژیکی، بمنزله پلی ارتباطی، کشورهای بلوک شرق و خاورمیانه را به غرب و کشورهای اروپایی مرتبط ساخته و وجود منابع غنی گاز و نفت از دیگر دلایل این توجه بوده است که با پیروزی انقلاب اسلامی و گسترش تفکرات دینی و استکبار ستیزی زمینه بهانه جویی دیگری را

برای دشمنان بوجود آورده که با تدابیر مدیرانه مقام معظم رهبری و استقلال و اقتدار مردم ولایت مدار، سربلند و پیروز در تمامی عرصه ها ظاهر گشته است. حالا که دشمنان اسلام متوجه شده اند مردمان این مرز و بوم ترسی از سلاح های کشتار جمعی و سایر تسلیحات دشمن ندارند، از طرفند های دیگری برای ضربه زدن به پیکره نظام دست برنداشته و نخواهد داشت. لذا برای موفقیت در این مسیر و حفظ تمامیت ارضی، امنیت و استقلال، می طلبد تا در آموزش و فراگیری اصول و تدابیر پدافند غیرعامل از هیچ تلاشی دریغ نکرده.

در چنین شرایطی بر همه ما الزام است تا با یاری خواستن از خداوند بزرگ و توجه به بیانات گرانقدر مقام معظم رهبری، در جهت دفاع از حریم شخصی و ملی خود، تدابیر پدافندی را مدنظر کارهایمان قرار دهیم. لذا تمام سعی و تلاشم را بکار بستم تا در حوزه پدافند غیرعامل مطالبی ارزشمند برای خوانندگان این تألیف ارائه دهم. به همین منظور فصل اول کتاب حاضر را با مفاهیم و کلیاتی از پدافند غیرعامل به رشته تحریر در آورم. در فصل دوم برای آشنایی با موضوع بحران، مطالبی پیرامون تهدید شناسی و انواع تهدیدات پیکریگم شکل گیری بحران و سپس مدیریت بحران و نقش تصمیم گیری صحیح را در این مدیریت عنوان نمودم. در فصل سوم موضوع جنگ نرم را با ذکر عناوینی همچون قدرت نرم، مؤلفه های قدرت نرم، ارکان قدرت نرم، پدافند غیرعامل و تهدید نرم، ویژگی های تهدید نرم و

فرایند آن را بطور خلاصه و بگونه ای که مطالعه آن خسته کننده نباشد بیان و در فصل چهارم نقش بکارگیری اصول و ملزومات پدافند غیرعامل در مدیریت بحران را که به نوعی هدف اصلی این تألیف بوده مطرح نمودم. امیدوارم به کمک خداوند بزرگ و عزم راسخ هموطنان عزیز و همچنین درک مطالب پدافند غیرعامل جهت حفظ امنیت ملی و سیاست از مرزهای زمینی و هوایی و دریایی کشور محبوب مان بیش از پیش موفقیت کسب نموده و همیشه سربلند و پیروز باشیم. انشاالله.

عارف فتح الهی

زمستان ۹۵

فهرست مطالب

فصل اول: مفاهیم و اصطلاحات

۱۳	مقدمه
۱۶	تعاریف و اصطلاحات
۱۶	پدافند
۱۶	امنیت
۱۶	تهدید
۱۷	آسیب پذیری
۱۷	پدافند
۱۷	پدافند عامل
۱۷	پدافند غیر عامل
۱۸	استحکامات
۱۸	مکان یابی
۱۸	بازدارندگی
۱۸	جنگ نرم
۱۹	قدرت نرم
۱۹	فرهنگ
۲۰	تهدیدات فرهنگی

تاریخچه پدافند غیر عامل ۲۰

جایگاه پدافند غیر عامل ۲۵

دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) در خصوص دفاع ۲۶

دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا در خصوص دفاع ۲۶

اهمیت پدافند غیر عامل ۲۹

اهداف پدافند غیر عامل ۳۲

فصل دوم: اصول اساسی و بنیادی در پدافند غیر عامل

اصول اصلی پدافند غیر عامل ۳۶

اصول پدافند غیر عامل ۳۶

استار ۳۶

روشهای استار ۳۹

حفاری (رفتن به دل زمین) ۴۴

فریب ۴۵

تاریخچه فریب ۴۷

۳-۱۲-۱۰-اعلام خطر ۵۵

شیوه های پدافند غیر عامل ۷۰

اقدامات اساسی پدافند غیر عامل ۷۲

فصل سوم: جنگ نرم

مقدمه ۷۵

قدرت نرم ۷۷

فرهنگ؛ اولین منبع تولید قدرت نرم	۷۹
پدافند غیر عامل و تهدید نرم	۸۷
ویژگی های تهدید نرم	۸۸
مراحل تهدید نرم	۸۸
سازش قدرت نرم	۸۹
تفاهم بندی اماکن و مراکز یک کشور از منظر پدافند غیر عامل	۹۱
فصل چهارم:	۹۳
مدیریت بحران با بکر پدافند غیر عامل	۹۳
تهدید شناسی	۹۴
مفهوم تهدید	۹۴
انواع تهدید	۹۵
انواع تهدیدات در حوزه امنیت ملی	۹۵
تهدیدات سیاسی	۹۶
تهدیدات اجتماعی و فرهنگی	۹۶
تهدیدات اقتصادی	۹۷
تهدیدات نظامی	۹۸
تهدیدات زیست محیطی	۹۹
تهدیدات نوین	۹۹
مفهوم بحران	۱۰۰

۱۰۳	ارزیابی و شاخص گذاری بحران
۱۰۴	مدیریت بحران
۱۰۵	مدیریت بحران در پدافند غیر عامل
۱۰۵	فرآیند مدیریت بحران
۱۰۶	۱- پیش گیری
۱۰۶	۲- آمادگی
۱۰۶	۳- مقابله
۱۰۷	۴- ارسالی
۱۰۷	نقش تصمیم گیری در مدیریت بحران
۱۰۸	تحولات تاریخی جنگ ها
۱۱۲	پدافند غیر عامل و امنیتی
۱۱۳	فهرست منابع